

Giresun mebusu Hakkı Tarık Beyin matbuat kanununun 38 inci maddesinin tefsiri hakkında 4/30 numaralı takriri ve Adliye ve Dahiliye encümenlerinden mürekkep muhtelit encümen mazbatası

Yüksek Reisliğe

Matbuat kanununun 38 inci maddesi intihar vakalarının neşrini mahallinin en büyük zabıta memurundan mezuniyet almağa talik eder.

Acaba maddedeki (mahallinin) tabiri neyin muzafıdır, nereye aittir;

Vakanın olduğu yerin mi?

Matbuanın idare edildiği yerin mi?

Matbuanın çıktığı yerin mi?

Buraları mutlak bırakıldığına göre bunu suçluların lehine olarak her üçüne izafe etmek ve böyle bir intihar vakasını yazmak için bu üç mahallin birindeki zabıta memurundan alınacak bir mezuniyeti kanunu tatmin eden mezuniyet olarak telâkkı etmek lâzımdır.

Türkiyede çıkan bir başka gazeteden naklile yazılan haberlerde ise izin almak mecburiyetini haberin naklolunduğu gazetedede aramak, bu kabil haberlerde ki nakiller ne ceza, ne matbuat kanununda suç sayılmadığı noktasından, tabiidir.

Böyle intihar vakalarında neşir memnuiyeti bir zabıta memurunun mezuniyeti ile bertaraf olduğuna göre ise kanunun bu kayıt ile memnu neşriyat arasına aldığı intihar vakaları Türkiye dahilinde yani Türkiye zabıtasına iştiğal mevzuu olabilecek vakalar olup, istenmiyerek dahi olsa, vazife takyidinin delâletile, Türkiye haricindeki vakaların memnuiyet haricinde kaldığında şüphe edilemez.

Zira bir türk kanununun bir türk matbuasını bir intihar hâdisesinin neşrinde Türkiye hududu haricindeki zabıta memurlarına müracaatla takyit etmiyeceği veya Türkiye hududu içinde vazifeleri mukannen ve malûm olan zabıta memurlarını kendi iştiğal hudutları haricinde kalan şeylerde söz sahibi kılmak gibi hem zati meseleye, hem gazeteciliğin ruhuna uymayacak bir mülâhazaya düşmeyeceği meydandadır. Netekim İstanbul zabıtası bu yolda yapılmış müracaatlara haklı olarak (bu bizi alâkadar etmez) cevabını vermiştir.

Vakıa intihar vakalarının niçin yazdırılmak istenmediğini bilirim; bunda zaif ruhluları intihara teşvik edici bir tesir düşünülmediği bellidir. Gazeteler ise kendisini değilde başkalarını öldürenlerin bu vakalarını yazmaktan memnu bulunuyorlar . Halbuki hakikatte insan kendisini başkasından daha güç öldürür , başkalarını öldürme haberlerinin teşvik mahiyeti daha müessir olmak lâzımgelir. Fakat bu takrir bu noktanın münakaşa mevki olmadığı için diyebilirimki intiharın yazılmasını meneden bir kanun vakanın Türkiyede olmasile başka memlekette olması arasında bir fark gözetmemek lâzımdır.

Ancak kanun maddesi bu tamim maksadile sevk ve tanzim olunmuşsa bile ibarenini yazılışı kanunun yapma dediği şeyi yapmamakla mükellef yani asıl kanuna muhatap olan meslektaşları arzettiğim şekilde anlamağa ve öyle hareket etmeğe sevk etmiştir ve onlarda maddeyi İstanbul zabıtası gibi anlamıştır.

Mademki kanun maddesi (intihar vakalarını yazmak memnudur; Türkiye dahilinde olanlar

zabitanın, Türkiye haricinde olanlar. Hariciye Vekâletinin mezuniyeti ile yazılabilir) gibi bir şekilde yazılmamış da (intihar vakalarını mahallinin en büyük zabıta memurunun mezuniyetini almaksızın neşretmek memnudur) suretinde yazılmıştır; neşri mezuniyeti dahilî vakaları takip ve kaydile vazifedar olan bir teşekküle bırakılmış bir memnuiyetin dahildeki vakalara inhisar etmesi tabii olur.

Madde harici vakalar üzerinde de söz söylemeğe salahiyettar olabilecek bir merci gösterecek surette tadil veya vaka dahilde olsun hariçte olsun gibi bir kaydile tasrih olununcaya kadar bu tahdidin devamı da elbette zaruridir.

Bu mütalealardan sonra, maddede konan memuriyetin Türkiye hududu dahilindeki vakalara dair resen yapılan neşriyata matuf ve gerek vak'anın olduğu, gerek batbuanın idare edildiği veya çıktığı yer zabıtasından alınacak mezuniyet te bu memnuiyetin kalktığına artık tereddüt kalmaz sanırım.

Hal böyle iken bu gün İstanbulun Türkçe gazetelerinden hariçte bir intihar vakasını yazılı diye mahkûm olan vardır. Mahkeme Cavadaki bir intiharın Diyarbekirdeki zabıta memurundan sorulması makul olmayacağını nazara almamak veya (bu bizi alâkadar etmez) diye bir zabıta memurunun böyle bir ifadesini mezuniyet saymamak iztirarında kalmış olabilir. Bu cümleden olmaktadır ki geçenlerde Pariste intihar eden İsveçli kibrit kralının bu vakasını zabıta memuruna sormadan yazmış olmak tölmetile muhakeme altında bulunan gazeteler bir iki değildir bütün İstanbul gazeteleri mahkemelidir. Gene bir vilâyet gazetesinden birinin diğer bir vilâyet gazetesinden naklettiği böyle bir haber ayrıca muhakeme mevzuu olmaktadır.

Görüyorum ki madde adliyece tefsir mahalli sayılacak surette aksi yolda tatbik görmekte ve asıl maksadı Yüksek Meclisin bir tefsir talebi zımında ifade etmesine ihtiyaç hâsıl olmaktadır.

Bu tavrı bunun için takdim ve Dahiliye ve Adliye encümenlerinden mürekkep muhtelit encüme tevdiine müsaadelerini dileyerek aşağıdaki kararın kabulünü rica ediyorum efendim.

Giresun mebusu

H. Tarık

Teklif

Matbuat kanununun 38 inci maddesi memnuiyetin Türkiye hudutu dahilindeki vakalara dair resen yapılan neşriyata matuf bulunduğu ve gerek vakanın olduğu ve gerek matbuanın idare edildiği veya çıktığı yerin en büyük zabıta memurundan alınacak mezuniyetle de bu memnuiyetin mürtefi olacağını gösterir. Türkiye haricindeki vakalara veya dahilde naklen yapılan neşriyata teşmili tadiline bağlıdır. Madde sarih olduğundan tefsire mahal görülmemiştir.

Adliye ve Dahiliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit encümen mazbatası

T. B. M. M.

Ad. ve. Da. Muhtelit encümeni

Karar No. 1

Esas No. 4/30

22 - V - 1932

Yüksek Reisliğe

Matbuat kanununun 38 inci maddesinin tefsirine dair Giresun mebusu Hakkı Tarık Beyin 14 Mayıs 1932 tarihli tavrı Adliye ve Dahiliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit encümende tetkik ve müzakere olundu :

Tefsiri talep edilen madde, matbuat kanununun (intihar vakalarını mahallinin en büyük zabıta memurundan mezuniyet almaksızın neşretmek memnundur, mezuniyet alarak neşri halinde dahi intihar edenlerin ve intihara teşebbüs eyliyenlerin resimleri basılmaz. Bu madde hükmüne muhalif hareket edenler bir haftadan bir seneye kadar hapis ve yirmi beş liradan iki yüz liraya kadar para cezasına mahkûm olur) diye muharrer olan 38 inci maddesidir.

Maddedeki (mahallinin) tabiri vakanın vukubulduğu, gazetenin intişar veya idare edildiği mahallerin hepsine mi, yoksa birine veya ikisine mi ve hangisine şamil olduğu ve (intihar vakalarını) cümlesinin Türkiye haricinde vukua gelen intihar vakalarını dahi istihdaf edip etmediği ve Türkiye yede müntesir bir gazeteden iktibas suretile neşredilecek intihar vakalarında dahi mezuniyet almaya lüzum bulunup bulunmadığı hususları tereddüdü mucip olduğundan tefsiren hal ve tayini talep edilmiştir.

Cereyan eden müzakerede maddenin müphem olmayıp vazih bulunduğu kabul edilmekle bazı ihtimalâtı derpiş etmediği görüldüğünden madde nin tefsiri değil noksanlarının ikmali münasip olacağını kararlaştırarak bütün ihtimal ve ihtiyaçları halle kâfi olmak üzere mezkûr 38 inci maddede tadilen kaleme almıştır.

İntihar vakalarının neşri memnuiyetini istilzam eden sebepler gerek Türkiye dahilinde gerek Türkiye haricinde vukua gelen her vakada aynidir. Hükümde tefrik edilmesi caiz değildir. Zabıttan mezuniyet almak lüzumlu ve faydalıdır.

Memleket dahil ve haricindeki intihar vakalarının neşri mezuniyet almağa bağlanması hasebilen mezuniyetin gazetenin intişar mahallindeki zabıta makamından alınması zarurî olacağı gibi neşrin yapacağı tesiri de takdirde daha ziyade salâhiyetli makam yine intişar mahallinin zabıta makamıdır.

İntihar edenlerin veya intihara teşebbüt eyliyenlerin isimleri yazıldıktan sonra resimlerinin basılmasında ekseriya mahzur olamayacağından bunların vakaya taallük eden resimlerinin hiç basılmaması ve vakaya taallûku olmayan resimlerinin basılabilmesi muvafık görülmüş, vakaya taallûku olmasa bile intihar edenlerin ve intihara teşebbüs eyliyenlerin adı ve hüviyetini tayine yarar resimlerinin basılmasını da menetmeye zabıtayı mezun kılmakta ayrıca faide mülâhaza edilmiştir. Zabıttan vakanın neşrine müsaade edilirken resim basılması açıkça menedilmezse gazetelerin vakaya taallûku olmayan resimleri basmaları tabû bulunmuştur.

Bir intihar vakasının memleket dahilinde intişar eden bir gazetede yazılması yapacağı bütün tesir husule gelmiş olmasından sarfınazar her gazetenin ayrı ayrı mezuniyet istihsaline mecbur addedilmesi hem külfet hem de zabıtayı lüzumsuz bir işgal olacağı ve izin almak mecburiyetini haberi ilk veren gazetede aramak ve bu gazetenin mezuniyet istihsal ettiğini farz ve kabul etmek tabiidir.

Eenebi bir memlekette çıkan gazetelerde neşredilen intihar vakalarının iktibasında aynı sebep ve mülâhazalar mevcut olmayacağından intişar mahallinin en büyük zabıta makamından izin alınması zaruridir.

Bu esaslara göre tanzim edilen kanun lâyihası Büyük Meclisin yüksek takdir ve tasvibi nazarına arz olunur.

Muh. En. Rs.	M. M.	Kâ.	Aza	Aza	Aza
Tekirdağ	Kayseri	Yozgat	Şebn	Karahisar	Kocaeli
<i>Cemil</i>	<i>S. Azmi</i>	<i>A. Hamdi</i>	<i>II. Reşit</i>	<i>Vasfi Raşit</i>	<i>Salâhattin</i>
Aza	Aza	Aza	Aza	Aza	Aza
Çanakkale	Rize	Tekirdağ	Antalya	Kars	Kocaeli
<i>Şükrü</i>	<i>Atif</i>	<i>M. Fayık</i>	<i>Haydar</i>	<i>Baha Tali</i>	<i>Rağıp</i>
Aza	Aza	Aza	Aza	Aza	Aza
Ordu	Trabzon	Antalya	Antalya	Ordu	Malatya
<i>Ahmet İhsan</i>	<i>Raif</i>	<i>Rasih</i>	<i>Numan</i>	<i>İsmail</i>	<i>Vasıf</i>
					<i>Zonguladk</i>
					<i>Rifat</i>

ADLİYE VE DAHİLİYE ENCÜMENLERİNDEN MÜREKKEP MUHTELİT ENCÜMENİN TEKLİFİ

30 temmuz 1931 tarih ve 1881 numaralı matbuat kanununun 38 inci maddesinin tadiline dair kanun lâyihası

MADDE 1 — 30 temmuz 1931 tarih ve 1881 numaralı matbuat kanununun 38 inci maddesi şu şekilde tadil edilmiştir:

Memleket dahil ve haricindeki intihar vakalarını gazetenin intişar ettiği mahallin en büyük zabıta makamından mezuniyet almaksızın neşretmek memnudur.

İntihar edenlerin ve intihara teşebbüs eyliyenlerin vakaya taallük eden resimleri basılmaz. Şu kadar ki zabıta mezuniyet verirken bunların diğer resimlerinin basılmasını da menedebilir.

İntihar vakalarını başka bir gazeteden iktibas ile neşreden gazete için zabıtabadan mezuniyet almağa lüzum yoktur.

Yabancı bir memlekette çıkan gazetelerden iktibas suretile neşredilecek bu vakaların neşrolunacağı yerdeki zabıta makamından izin alınması lâzımdır. Bu madde hükmüne muhalif hareket edenler bir haftadan bir seneye kadar hafif hapis ve yirmi beş liradan iki yüz liraya kadar hafif para cezasına mahkûm olurlar.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun hükümlerini İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

